

Viktig lesning for alle menneskebehandlere

Brit Helene Lyngstad
Kroppen som display
 327 s. Oslo: Novus forlag, 2015.
 Pris NOK 325
 ISBN 978-8m2-7099-839-5

Da den franske forfatteren Marie Cardinal i 1976 kom med romanen *Gjennom ordene*, ble den straks en internasjonal bestselger. Den er sterkt selvbiografisk. Rammefortellingen er psykoanalysen av en rundt 40 år gammel kvinne med intraktable underlivsblødninger og en hallusinatorisk opplevelse. Som en siste utvei søker hun hjelp hos en psykoanalytiker. Vi følger så prosessen i en syv år lang behandling hvor hun etter hvert føler seg «hel» og aldersadekvat og klarer å sette ord på opplevelser, følelser, insikter og erfaringer som hittil har vært «begravet» i hennes kropp.

Den foreliggende boken er en doktoravhandling i litteraturvitenskap. Forfatteren har nærlest *Gjennom ordene* med hovedvekt på hva kroppsforholdene og kroppsopplevelser kan fortelle om pasienten, og mer generelt om hva kroppen viser frem. Det teoretiske grunnlag er en blanding av psykoanalyse, feminisme, filosofi og litteraturvitenskap. *Kroppen som display* innledes, som avhandlinger flest, med en 60 siders omfattende og noe oppramsende gjennomgang av alle forfattere innen disse områdene som har skrevet noe om kropp. Den medisinske leser kan trygt hoppe over disse sidene og gå rett på selve nærlesningen. Den er interessant nok. Hvis man vil vite mer om en av forfatterne i nærlesningen, kan man lese om vedkommende i innledningen.

Lyngstads nærlesning av Marie Cardinals bok er fascinerende. Hun viser på en engasjerende måte hvordan hovedpersonens kropp først oppleves og fremvises som sammensnørt, etter hvert som grotesk/karnevalistisk og til slutt som en lykkelig kropp, dvs. en kropp man ikke lenger er seg bevisst. Forfatterens dyptgående fortolkning av disse fenomenene støtter seg i stor grad til andre forfatters teoretisering, for eksempel Bourdieu, Freud, Merleau-Ponty, Sartre, Skårderud, Kristeva og Toril Moi. Dermed blir dette også en interessant demonstrasjon av hvordan ulike blikk kan utvide forståelsen av en litterær tekst.

Kroppen som display er viktig lesning for alle klinikere, og særlig for dem som behandler somatoforme lidelser, hypokondri, myalgisk encefalopati og spiseforstyrrelser og som utøver psykoterapi. Den kan imidlertid langt fra erstatte lesing av Marie Cardinals bok. Den er et must for alle menneskebehandlere.

Per Vaglum

Professor emeritus, Avdeling for medisinsk atferdsforskning
 Det medisinske fakultet
 Universitetet i Oslo

Enkelt om funksjonelle lidelser

Lene H. S. Toscano
Funktionelle lidelser
 196 s, ill. København: FADL's Forlag, 2015.
 Pris DKK 350
 ISBN 978-87-7749-853-4

Dette er en beskrivelse av behandlingsopplegget ved Avdeling for funksjonelle lidelser ved Aarhus Universitetshospital, utviklet under ledelse av professor Per Fink. Forfatteren er overlege ved avdelingen. Hensikten er å gi en stemme til dem som enten har en funksjonell lidelse eller er pårørende. Man bruker «bodily distress syndrome» som diagnose. Pasientene har mange uforklarlige fysiske symptomer og sterk funksjonsnedsettelse. Diagnosen finnes ikke i DSM- eller ICD-systemene, men brukes i forskning og omfatter somatisering, kronisk tretthetssyndrom, irritabel tarm, fibromyalgi etc. Formålet med utgivelsen er at pasienter skal kjenne seg igjen og at helsevesenet skal møte dem på en måte som gjør tilstanden håndterbar for både behandler og pasient. Avdelingen har for øvrig en utmerket hjemmeside (www.funktionellelidelser.dk).

I Del I beskrives de funksjonelle lidelsene, utredningen som gjøres, forståelsen av hva som utløser og vedlikeholder symptomene og selve behandlingsopplegget. Den inneholder åtte kapitler skrevet av forskjellige forfattere. Del II er ni pasienthistorier og Del III en kortfattet beskrivelse av de redskaper man bruker i behandlingen, som bygger på kognitiv atferdsterapi, gradert opp trening, ACT (acceptance and commitment therapy) og mindfulness.

Styrken er at man her på en forståelig, lettfattelig og tiltalende måte får forklart hvordan man kan ha så mange forskjellige fysiske plager uten å ha en diagnostiserbar somatisk lidelse. For pasienter kan dette være tankevekkende og vise vei til nyttig behandling. Mange har vært til utallige utredninger og har vært utsatt for like mange unyttige behandlingsforsøk – både skolemedisinske, i form av operasjoner, medikamentell behandling og psykoterapi, og hos alternative terapeuter. Kasuistikkene er beskrevet fra pasientens perspektiv. Dette gjør dem troverdige, men de er ofte for korte til at man virkelig forstår hvordan endringen skjedde.

Funktionelle lidelser kan også være nyttig for pårørende, som kan innse at pasienten er ekte lidende og ikke overdriver eller bare syter over sine plager. For leger som har jobbet innen feltet er det lite nytt å hente, men det er interessant å se hvorledes den tverrfaglige tilnærmingen i Aarhus er bygd opp og gjennomføres.

Ingvard Wilhelmsen

Overlege, Medisinsk klinikk
 Haraldsplass Diakonale Sykehus
 Bergen